

Bezield Verband Utrecht

Nieuwsbrief Bezield Verband Utrecht 29 juli 2013

Ontoereikende argumentatie van bisschoppen voor parochiefusies en kerksluitingen volgens het Vaticaan *)

Intro

De Congregatie van de Clerus, de beroepsinstantie van het Vaticaan, heeft recentelijk een belangwekkend stuk gestuurd aan de bisschoppen over fusie van parochies en het aan de eredienst onttrekken van kerkgebouwen. Het lijkt wel of de brief specifiek bedoeld is als waarschuwing voor onze bisschoppen, o.a. door de opsomming van argumenten die ontoereikend zijn voor een decreet tot fusie van parochies en het sluiten van kerkgebouwen.

Enkele belangrijke passages (vertaald) uit de betreffende brief:

Geen algemene maar specifieke argumenten

“Hoewel de bisschop de nood of behoefte van omliggende parochies of ook van het diocees in totaliteit mee mag wegen, moet hij zijn decreet altijd baseren op een motief dat specifiek van toepassing is op de betreffende individuele parochie cq. kerk.”

Opmerking: In veel gevallen van gedwongen fusie of kerksluiting gebruiken onze bisschoppen algemene en geen specifieke argumenten voor de betreffende parochie of kerk! Dat is juist de reden waarom er zo vaak grote verontwaardiging ontstaat. Parochianen krijgen het gevoel dat hun gemeenschap of kerkgebouw ten onrechte opgeofferd wordt aan het belang van de totale fusieparochie of van het bisdom.

Reorganisatie van een parochie

“Volgens ecclesiastische jurisprudentie dient de belangrijkste motivatie voor reorganisatie van een parochie te zijn de zorg voor het zielenheil van de betrokken gelovigen en alleen dan als het zielenheil van de betreffende gelovigen dit vereist.”

Opmerking: Uit de jurisprudentie blijkt verder dat bij het opheffen van een parochie door samenvoeging in een nieuw opgerichte parochie (de gangbare praktijk bij parochiefusies in de Nederlandse kerkprovincie van de afgelopen jaren) de diocesane bisschop bij het nemen van een dergelijke beslissing weliswaar in overweging kan en soms moet nemen, het belang van het totale diocees.

“Echter, het motief voor het reorganiseren (ofwel fuseren) van een bepaalde parochie moet betrekking hebben op de individuele parochie. Algemene of diocesane motivaties vormen op zichzelf geen legitieme rechtvaardiging voor de fusie van een specifieke parochie.”

Het onttrekken aan de eredienst van kerkgebouwen

“Als het financiële overwegingen betreft, dient het te gaan om de juridische eigenaar (meestal de parochie) die daar verantwoordelijk voor is (*en dus niet van het bisdom*). Aangetoond dient te worden dat er gezocht is naar alternatieve geldbronnen of mogelijkheden, en waarom deze niet adequaat zijn bevonden.”

Opmerking: er is een reeks van recente voorbeelden van aangekondigde kerksluitingen, waarbij door de betreffende lokale gemeenschap of gelovigen aangedragen alternatieven (financiële acties, beschikbare particuliere fondsen, het opkopen van het kerkgebouw door een van de parochianen) door de bisschop (cq. het parochiebestuur) zonder discussie ter zijde worden gelegd en het besluit tot sluiting - en dus opheffing van de betreffende gemeenschap- wordt doorgezet.

Ontoereikende argumenten

Omdat kerken gewijde plaatsen kunnen blijven, zelfs als ze maar beperkt of zelden gebruikt worden, wijst de jurisprudentie uit dat elk van de volgende redenen op zichzelf geen “zwaarwichtige reden” tot sluiting vormt.

1. Een algemeen plan van het diocees om het aantal kerken terug te brengen
2. De kerk is niet langer nodig
3. De parochie is opgeheven
4. Het aantal parochianen is teruggelopen
5. Sluiting zal niet ten koste gaan van het zielenheil van de gelovigen
6. Het streven om de eenheid van de parochie te bevorderen
7. Een potentiële, toekomstige aanleiding, die in werkelijkheid nog niet heeft plaatsgevonden

Opmerking: Het lijkt er op dat de Congregatie van de Clerus hier een opsomming geeft van (ontoereikende) argumenten die de Nederlandse bisschoppen regelmatig gebruiken om een voorgenomen kerksluiting te motiveren!

In de procedure om te komen tot kerksluiting communiceert de bisschop meestal uitsluitend met de betreffende (fusie)pastoor en het centraal parochiebestuur. Regelmatig blijkt er een diep verschil van inzicht te bestaan tussen het centrale parochiebestuur en de gedupeerde lokale gemeenschappen. Ons zijn geen voorbeelden bekend, waarin gelovigen van een lokale gemeenschap vooraf en formeel door het parochiebestuur geconsulteerd zijn, wat wel een vereiste is. Een bijeenkomst waarin het reeds genomen besluit tot sluiting aan de betreffende gemeenschap wordt medegedeeld (wat regelmatig voor blijkt te komen), zal niet als zodanig worden erkend.

Per saldo betekent het voorafgaande dat een lokale gemeenschap die bezwaar tegen een decreet tot sluiten van hun kerk aantekent bij de bisschop, en na afwijzing daarvan beroep aantekent bij het Vaticaan, over onverwacht sterke argumenten lijkt te kunnen beschikken. En zowel procedureel als inhoudelijk.

Als Bezield Verband ondersteunen we geloofsgemeenschappen met hulp van prominente kerkjuristen om formeel bezwaar te maken bij de bisschop en bij afwijzing om beroep aan te tekenen bij het Vaticaan tegen een als onrechtvaardig of onterecht ervaren decreet m.b.t. fusie of kerksluiting. Klik voor een handleiding voor het indienen van bezwaar of beroep op: <http://bezieldverbandutrecht.nl/index.php/kerk-juridisch>

Utrecht, 28 juli 2013
Bezield Verband Utrecht
Gerard Zuidberg
Ad de Groot

*) Bron:

Official Documents of the Holy See:

“Letter from the Congregation for the Clergy and Procedural Guidelines for the Modification of Parishes and the Closure, Relegation and Alienation of Churches”

Prot. No. 20131348 , Vatican City, 30 April 2013

Klik voor het hele uittreksel op: <http://bezieldverbandutrecht.nl/index.php/kerk-juridisch/notities-en-beschouwingen>

PS1 Er is weinig fantasie voor nodig om te bedenken welk effect een massaal indienen van bezwaar/beroepschriften zal hebben op de bisschoppen, maar vooral ook op het Vaticaan. En dat tegen de achtergrond van de vele bemoedigende uitspraken van Paus Franciscus.

PS2 Om die reden zijn wij ook bezig om via verschillende lijnen (nuntius, congregaties, directe lijnen, internationale contacten) het Vaticaan op de hoogte te stellen van de

rampzalige effecten van het huidige beleid van de Nederlandse bisschoppen op lokale geloofsgemeenschappen.

PS3 Wij willen als Beziel'd Verband ten overvloede benadrukken dat wij niet tegen parochiefusies of kerksluitingen als zodanig zijn. Waar wij fundamentele bezwaren tegen hebben, is het beleid van de bisschoppen om via massale parochiefusies, strakke orthodoxe richtlijnen en het "zonder aanzien des persoons" massaal sluiten van kerken -en daarmee het opheffen van vitale lokale geloofsgemeenschappen- door die vervolgens op te laten gaan in één eucharistisch centrum.